

gaa den Vej og sige: Kontraktforholdet kan hæves mod Erstatning. Jeg gad dog egentlig ogsaa vide, hvorledes den paagjældende Dvirighed — hvad det er for en, veed jeg ikke rigtigt, men det skal jeg senere komme til, — skal bære sig ad, for med en god Samvittighed at kunne give en saadan Erklæring paa en løs Anmeldelse eller Angivelse af Forældre eller Bærger og sige: Det og det er ønskeligt, Det er jo ikke noget Faktisk givet, hvad Forældre saaledes udsige, og det er jo ikke Noget, som Dvirigheden kan lægge til Grund for en Afgjørelse, der vel at mærke har judicial Retskraft. Det kan være godt at tage det ad notam i en Erklæring, men i en Afgjørelse, der paa en Maade er en Højesteretsdom, kan der ikke være Tale om at tage mod den Slags Beviser. Der maa jo føres ordentligt Bevis, og det kan kun ske ved, at Dvirigheden kalder Parterne og eventuelle Vidnerne for sig og afhører dem og derved faar en klar Opfattelse af Sagen. Det kan ingenlunde være tilstrækkeligt, at Dvirigheden modtager en Erklæring af de paagjældende interesserede Parter enten for eller imod; de ere lige upaalidelige begge to. Det maa ske ved en egentlig Retsforhandling; men hvorledes skal Dvirigheden komme til en saadan? Det kan den ikke, dertil mangler den Myndighed. Dvirigheden har ingen Ret til at kalde Parter og Vidner for sig og afhøre dem. Det kan kun Domstolene. Hvorledes man vil vende og dreie denne Sag — jeg taler med særlig Interesse om dette Spørgsmaal som Dvirighedsperson — vilde jeg være i den største Forlegenhed, dersom en saadan Sag kom for mig, af Frygt for at gjøre Uret, fordi man jo tilbøielig handler iblinde, naar man saaledes skal gaa efter løse Angivelser og derpaa bygge en Dom. Som sagt, Beviset for de faktiske Forhold maa efter min Mening føres paa en menneskelig talt nogenlunde klar og anskuelig Maade, og det er Dvirigheden ikke istand til, fordi den ikke er udrustet med den Myndighed, der hører til der. Man kunde jo sige: Ja, hvad, det gjør vel ikke saa nøje; det bliver Dvirighedens Sag at forlige sig med sin Samvittighed om at afgive en saadan Erklæring; har den afgivet den, staaar den ved Magt. Men det er dog ikke ganske Tilfældet, thi den ærede Ridsfører har selv stillet et Vædringsforslag, som siger, at Dvirighedens Erklæring kan paalægges paa almindelig Maade. Derved forstaaer jeg naturligvis, at der kan klages over Dvirighedens Afgjørelse til Amtet eller til Indenrigsministeriet. Men hvorledes ville disse Autoriteter være stillede, naar de skulle afgjøre en saadan Sag og ikke vide den allermindste Bested om den, ikke kjende Andet end de Erklæringer eller Begjæringer, som foreligge fra den paagjældende Lærling eller hans Forældre eller Bærger, eller de Møderklæringer, som kunne foreligge fra Mesteren, hvilke alle ere lige troværdige og rimelige og

altid ville gaa stik imod hinanden. Jeg ser ikke Andet, end at der, naar man admitterer en saadan Appel, som jeg vil kalde det, fra Underøvrigheden til Overøvrigheden og Ministeriet, maa foreligge et klart Grundlag, hvorpaa den overordnede Dvirighed kan bygge en Dom. For mig staaar det saaledes, at i enhver saadan Sag vil Dvirigheden være udsat for Betydning for Partistighed, og det er umuligt Andet, fordi mange Ubenforstaaende ville have et langt klarere og bedre Blik for det, der ligger bagved en saadan Erklæring, eller det, der egentlig ligger bagved, naar saadanne Forhold komme frem, end selve Dvirigheden har. Der vil altid der paa Dvirigheden hvile en Betydning for Partistighed. Den ærede Ridsfører udtalte rigtignok den Mening, at man kunde betragte det som en Handling eller en Bestemmelse af de overordnede Pupilautoriteter, af de Autoriteter, der afgjøre Umyndiges Sager, f. Ex. afgjør, om En skal være Bærger eller ikke eller Sligt. Denne Sammenligning tror jeg imidlertid ikke er rigtig, thi det, det dreier sig om her, er jo et Pengespørgsmaal, et Erstatningsspørgsmaal. Det er egentlig det, der er Dovedsagen, og noget Lignende, noget Tilsvarende kjende vi slet ikke i vor Lovgivning. Vi kjende efter min Mening aldeles ikke i vor Lovgivning til, at aldeles private Sager, i hvilke der oveniud er Tale om Pengesforhold mellem de paagjældende Parter, afgjøres af administrativt Vej; de høre hjemme hos Domstolene. Jeg kjender, som sagt, ikke noget Tilfælde. De eneste Sager, men det er vel at mærke ikke mellem private Folk, men mellem kommunale Myndigheder, hvor der kunde være Tale om Sligt, ere Fattigsager; i dem afgjøres Pengespørgsmaalet mellem de forskellige kommunale Myndigheder af Indenrigsministeriet; men udenfor det Tilfælde er der i Dieblisset ikke mig noget bekjendt, i hvilket man administrativt afgjør Pengesager mellem Mand og Mand. Jeg tror nok, at Dvirighederne meget ville frabede sig en saadan Myndighed som den, der er dem tilkænt, men lad det nu være mindre væsentligt; Dvirighederne maa jo finde sig i at udføre de Hver, som blive dem paalagte af Lovgivningen; hvad der imidlertid er værre, tror jeg, er, at Parterne ville i højeste Grad være brøstholdne ved en Fremgangsmaade som den, her er foreslaaet. Naar man henviser slige Sager til Retten, have Parterne Raadighed over Bevisførelsen, kort sagt Raadighed over Sagen i dens Helhed, og de kunne udøve al den Indflydelse paa en saadan Sag, som de ville. Her er ganske det Modsatte Tilfælde. Parterne kunne ikke udøve nogen Indflydelse paa Sagen. De have kun at afgive de Erklæringer, som Dvirigheden maatte forlange, men selvsændig Indflydelse paa Sagens Afgjørelse faae Parterne jo aldeles ikke. Jeg tror derfor, at Parterne ville være meget mere brøstholdne ved den her foreslaaede Frem-